

LIETUVOS DARBO BIRŽA - 20 VEIKLOS METŲ

VADOVO ŽODIS

Per dvidešimt veiklos metų Lietuvos darbo birža, įgyvendindama darbo rinkos ir užimtumo rėmimo politiką, išaugo į veiksmingą organizaciją, naudojančią modernias informacines technologijas teikiant darbdaviams ir darbo ieškantiems žmonėms paslaugas. Teritorinėse darbo biržose kompiuterizuotos visų specialistų darbo vietos. Pokyčius darbo rinkoje greičiau padeda vertinti, analizuoti ir priimti sprendimus įdiegta darbo rinkos stebėsenos ir valdymo pagal tikslus sistema.

Darbo birža, derindama darbo pasiūlą ir paklausą, padėjo 1,9 mln. šalies bedarbių surasti darbą. Užimtumo rėmimo priemonėse per šį laikotarpį dalyvavo 1,4 mln. darbo ieškančių žmonių.

Vystant ir stiprinant bendradarbiavimą, šalyje išaugo darbdavių, palaikančių nuolatinį ryšius su teritorinėmis darbo biržomis, skaičius. Šiuo metu bendradarbiaujama su 52 tūkst. darbdavių visoje Lietuvoje – tai 65 proc. nuo realiai veikiančių įmonių skaičiaus.

Europos socialinio ir Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondų finansuojami darbo biržos įgyvendinami projektai suteikė galimybę daugiau bedarbių įtraukti į užimtumo rėmimo priemones, įgyjant jiems darbo patirties ir praktinių įgūdžių, remiant jų įdarbinimą. Šių projektų dėka į šias priemones buvo nusiųsta daugiau nei 146 tūkst. darbo ieškančių asmenų, taip pat dirbančiųjų, kuriems grėsė nedarbas. Iš jų per 36 tūkst. padidino savo konkurencines galimybes – įgijo kvalifikaciją ar naujas kompetencijas.

Panaudojant Europos struktūrinių fondų lėšas buvo modernizuota 16 darbo biržų infrastruktūra. Šiuo metu baigiamas įgyvendinti labai svarbus projektas „Elektroninių viešųjų paslaugų teikimo visuomenei perkėlimas į internetinę erdvę – EDBirža“. Sukurtos naujos elektroninės paslaugos leis kokybiškiau aptarnauti gyventojus ir verslo klientus, užtikrins geresnę darbo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, padės efektyviau bendrauti darbo rinkos dalyviams.

Per dvidešimt metų Lietuvos darbo biržos veiklą lėmė daug iššūkių. Ypač praėjusieji metai darbo biržos personalui buvo nelengvi: reikėjo aptarnauti ne tik išaugusius bedarbių srautus, jiems padėti įveikti sunkumus netekus darbo, bet ir patiems išgyventi dėl ateities darbo biržos sistemos pertvarkos metu. Tikiuosi, visi darbo biržos darbuotojai įvertino šios pertvarkos būtinybę – per Lietuvos darbo biržos 20 veiklos metų tai buvo padaryta pirmąjį kartą siekiant gerinti klientų aptarnavimą ir darbo biržos teikiamų paslaugų prieinamumą. Suformuotas regioninis užimtumo rėmimo politikos priemonių įgyvendinimo modelis, žymiai sustiprinta socialinė partnerystė, nedarbo problemoms spręsti įtrauktos nevyriausybinės organizacijos, bendruomenių atstovai ir kitos įdarbinimo tarnybos.

Pastarųjų metų darbo rinkos tendencijos nebuvo palankios bedarbiams, tačiau šiais metais atsigaunanti ekonomika teikia vilties, kad didės gyventojų užimtumas, atsiras vis daugiau darbo vietų, ir darbo birža turės gerokai daugiau galimybių padėti žmonėms grįžti į darbo rinką ar išlikti joje.

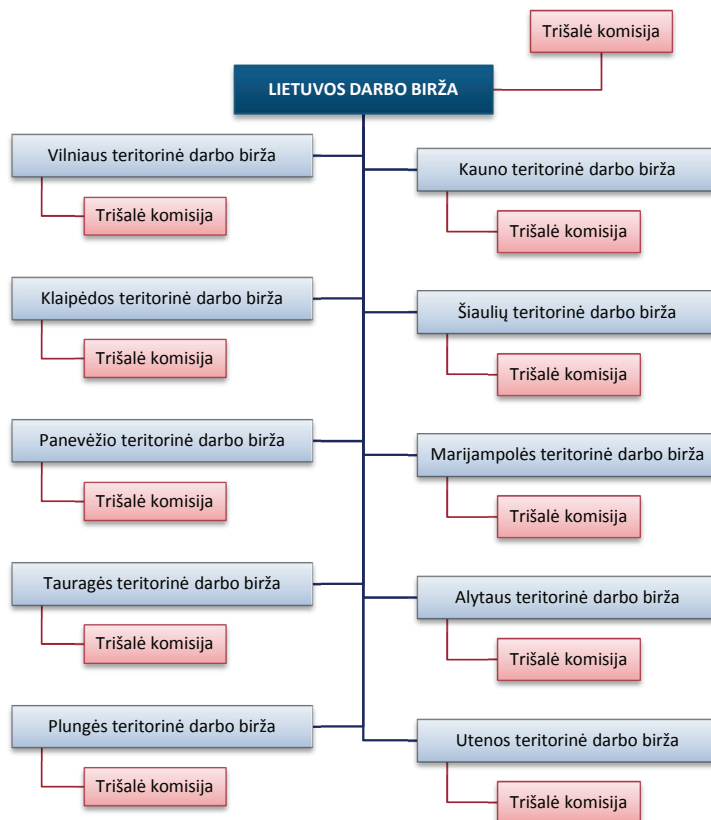
Lietuvos darbo biržos kolektyvas dvidešimt veiklos metų dirbo sutelktai ir organizuotai. Vieningi daug lengviau sutiksime naujus iššūkius, įveiksime sunkumus.

Mindaugas Petras Balašaitis
Lietuvos darbo biržos direktorius

Misija – suteikti galimybes asmenims patekti į darbo rinką ir joje išlikti, derinant jų darbinius ir įsidarbinimo gebėjimus su darbdavių darbo paklausos reikalavimais.

Lietuvos darbo biržoje ir teritorinėse darbo biržose patvirtintos 1445 pareigybės. Jose dirba 83,1 proc. darbuotojų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 88,5 proc. moterų.

Šalyje yra 11 Jaunimo darbo centrų, o Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus bei Kauno miestų skyriuose įsteigti Jaunimo užimtumo poskyriai.

1 pav. Valdymo schema

2 pav. Teritorinės darbo biržos ir jų skyriai šalyje

Lietuvos darbo birža koordinuoja, kontroliuoja ir metodiškai vadovauja 10 teritorinių darbo biržų, kurios turi bedarbių ir darbdavių aptarnavimo funkcijas vykdančius skyrius 49 savivaldybėse. Siekiant užtikrinti kokybišką ir lengvą prieinamą darbo rinkos paslaugų teikimą, kai kuriose savivaldybėse ir seniūnijose veikia 8 poskyriai ir 35 nuotoliniai aptarnavimo centrai.

DARBO RINKOS TENDENCIJOS

Šalies teritorinėse darbo biržose 1991 m. kovo mėn. – 2011 m. kovo mėn.

4143,9 tūkst.	įregistruota bedarbių
1652,7 tūkst.	įregistruota laisvų darbo vietų
1920,6 tūkst.	įdarbinta
1247,4 tūkst.	paskirta nedarbo draudimo išmokų

2011 m. balandžio 1 d.

293,5 tūkst.	įregistruota bedarbių
42,0 tūkst.	gaunančių nedarbo draudimo išmokas
13,6 proc.	bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais

Lietuvos darbo rinkoje per dvidešimt metų įvyko didelių pokyčių. Bedarbių skaičius išaugo nuo 6,8 tūkst. 1991 m. iki 311,2 tūkst. 2010 m.

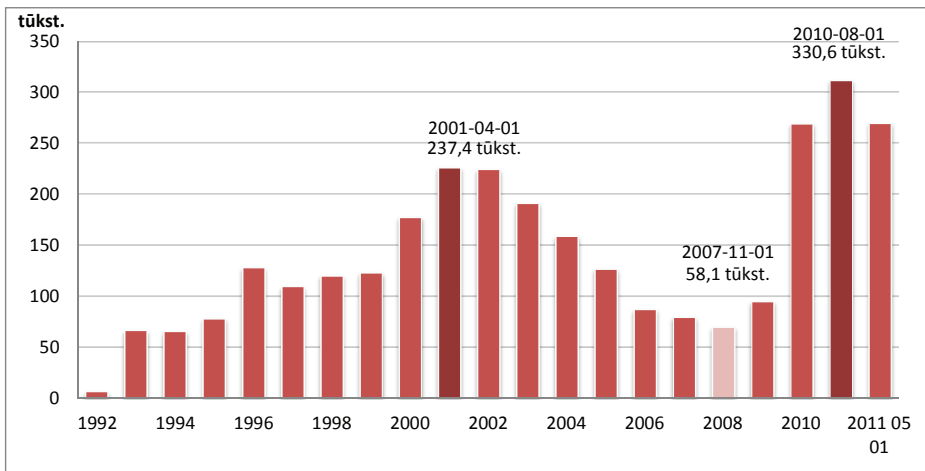
Nuo 1991 m. registruotas nedarbas didėjo. Pasiekęs piką 2001 m. pabaigoje, jis nuosekliai mažėjo iki 2007 m. Pasikeitus ekonominei situacijai, nuo 2008 m. vidurio vėl ėmė augti. Teigiamos tendencijos išryškėjo 2010 m. paskutinį ketvirtį. 2011 m. gegužės 1 d. šalies teritorinėse darbo biržose registruota 269,3 tūkst. bedarbių (12,5 proc. darbingų šalies gyventojų).

Pagrindiniai darbo pasiūlos struktūros pokyčiai: aukšto nedarbo laikotarpiais bedarbių vyrų dalis buvo didesnė nei moterų, augo jaunimo ir vyresnių kaip 50 metų amžiaus bedarbių dalis. Neturinčių kvalifikacijos bedarbių per dvidešimtmetį padidėjo nuo 22 proc. iki 39 proc.

Išryškėjo struktūrinis nedarbas.

Darbo paklausa išaugo du kartus. Ekonominio pakilimo laikotarpiu nuolatinio darbo pasiūlymai sudarė 90 proc., o sunkmečiu mažėjo iki 60 proc.

Per dvidešimt metų darbo birža, derindama darbo pasiūlą ir paklausą, padėjo 1920,6 tūkst. asmenų surasti darbą. Pirmaisiais veiklos metais buvo įdarbinama vidutiniškai 40 tūkst. žmonių, 2010 metais – 191,2 tūkst. (4 pav.)

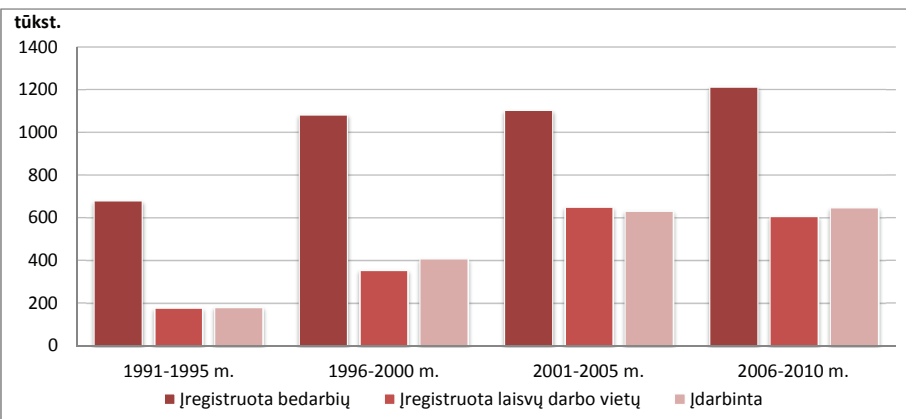
3 pav. Darbo pasiūla metų pradžioje

Darbo paklausos ir pasiūlos tendencijos atspindi bendrą ekonominę situaciją, atsigauant šalies ūkiui didėja laisvų darbo vietų skaičius ir mažėja bedarbių. Dėl darbo rinkos inertiškumo nedarbas pradeda mažėti vėliau.

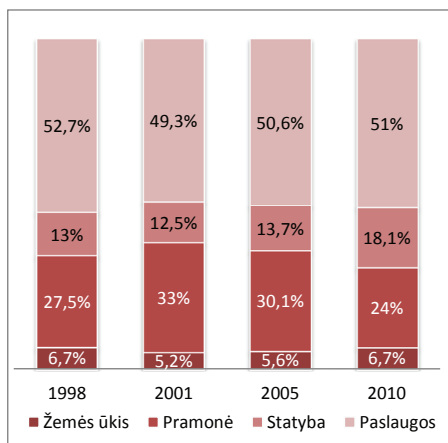
Sudėtingiausi laikotarpiai buvo 1999–2001 metais ir 2009–2010 metais, kai ekonominės krizės metu bedarbių skaičius sparčiai didėjo (3 pav.).

Nuo 2008 metų pabaigos paslaugų sektorius tapo didžiausiu darbdaviu Lietuvoje, įregistruojančiu apie 51 proc. laisvų darbo vietų. Statybos sektoriaus paklausa, sparčiai augusi 2006–2008 metais, pirmoji sureagavo į ekonominę krizę ir 2010 metais sudarė 18 proc. Pramonės sektoriaus darbo paklausa stipriausiai, nuo 4 iki 27 proc., išaugo 1997–1998 metais. Šis sektorius pateikė 24 proc. 2010 metais darbo biržoje įregistruotų laisvų darbo vietų. Žemės ūkyje darbo paklausa per dvidešimt metų laikotarpį sudarė mažiausią dalį, apie 9 proc. 1991–1997 metais ir apie 7 proc. 2010 metais (5 pav.).

Paklausiausieji darbuotojai pirmaisiais darbo biržos veiklos metais: pardavėjai, barmenai padavėjai, viešbučių kambarinės, kirpėjos manikiūrininkės, autotransporto šaltkalviai, plataus profilio statybininkai, suvirintojai, virėjai kepėjai, konditeriai, siuvėjai, staliai staklininkai, staliai baldžiai, gaterio mašinistai, buhalteriai, teisininkai, socialiniai darbuotojai, užsienio kalbų mokytojai, programuotojai, reklamos agentai.

4 pav. Darbo pasiūla ir paklausa bei įdarbinimas

5 pav. Darbo paklausa pagal ekonomines veiklas

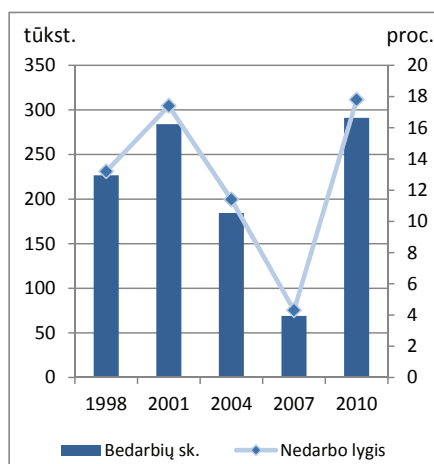
Šalies nedarbo lygis, mažėjęs iki 2007 metų, staigiai kilo ir pasiekė didžiausias aukštumas 2010 metais (6 pav.). Priešingos tendencijos būdingos užimtumui. Užimtumo lygis nuosekliai augo, 2007 metais pasiekė 64,9 proc., tačiau dėl ekonominės krizės poveikio 2010 metais sumažėjo iki 57,8 proc. (7 pav.). Lietuvos nedarbo rodikliai, palyginti su kitomis ES šalimis, vieni iš aukščiausių: 2010 metų pabaigoje nedarbas siekė 17,3 proc., Latvijoje – 17,2 proc., Estijoje – 14,3 proc. Teigiamos darbo rinkos tendencijos pradėjo ryškėti paskutinį 2010 metų ketvirtį – Lietuvoje fiksuotas didžiausias Europos Sąjungoje 0,7 proc. užimtumo augimas.

Po dvidešimties metų paklausa: pardavėjai, sunkiasvorių sunkvežimių ir krovininių transporto priemonių vairuotojai, apdailininkai, siuvėjai, virėjai, lengvųjų automobilių, taksi ir furgonų vairuotojai, statybininkai dailidės ir staliai, padavėjai ir bufetininkai, suvirintojai, pardavimo vadybininkai, administratoriai, verslo paslaugų vadybininkai, buhalteriai, darbų, projektų vadovai, sandėliavimo tarnautojai, inžinieriai, apskaitos ir buhalterijos tarnautojai.

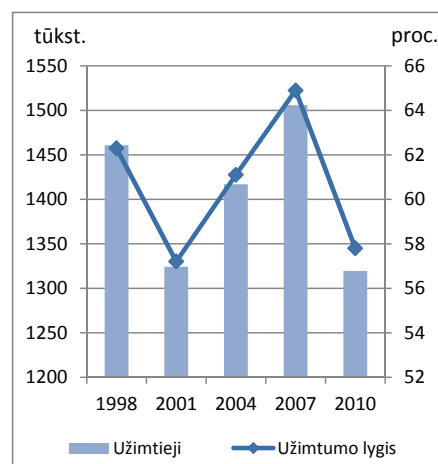
Teritoriniai nedarbo skirtumai ryškėjo 1991 - 2002 metais. Nuo 2002 metų nedarbas aukščiausio nedarbo teritorijose mažėjo sparčiau nei vidutiniškai šalyje. 2011 metais šis teritorinio nedarbo skirtumas sudarė 11 proc. punktų.

1992 metų pradžioje didžiausias procentas darbingo amžiaus gyventojų, registruotų bedarbiais buvo Druskininkuose (1,5 proc.), Radviliškyje (0,9 proc.), Zarasuose (0,8 proc.). 2011 metų pradžioje aukščiausio nedarbo teritorijos – Ignalinos r. (21,3 proc.), Mažeikiai (19,8 proc.), Zarasai (19,4 proc.).

Mažiausias (0,1 proc.) procentas darbingo amžiaus gyventojų, registruotų bedarbiais 1992 metų pradžioje, buvo Kaišiadoryse, Prienuose, Šakiuose, Šilutėje, Šalčininkuose. 2011 metų mažiausiu nedarbu išsiskyrė Neringa (5,7 proc.), Birštonas (10,7 proc.), Šiauliai (11,3 proc.).

6 pav. Nedarbo lygis
Statistikos departamento duomenys

7 pav. Užimtumo lygis
Statistikos departamento duomenys

UŽIMTUMO RĖMIMO PRIEMONĖS

Šalies teritorinėse darbo biržose 1991 m. kovo mėn. – 2011 m. kovo mėn.

1361,9 tūkst. darbo ieškančių asmenų įtraukta į Užimtumo rėmimo priemones

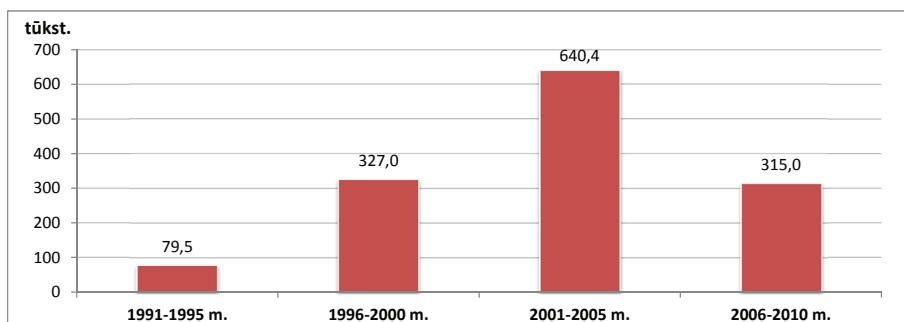
iš jų:

50,1 tūkst. darbuotojai, kuriems grėsė nedarbas

282,9 tūkst. nusiųsti įgyti kvalifikaciją arba papildomą kompetenciją

414 tūkst. paremtas įdarbinimas

13,6 tūkst. suteikta parama darbo vietoms steigti

8 pav. Užimtumo rėmimo priemonių dalyviai

Užimtumo rėmimo priemonių dalyvių skaičius nuo 79,5 tūkst. 1991–1995 m. išaugo iki 315,0 tūkst. 2006–2010 m. Užimtumo rėmimo priemonėse per dvidešimt metų dalyvavo 1362 tūkst. darbo ieškančių asmenų.

Profesinės reabilitacijos programos įgyvendinimas padėjo 1,8 tūkst. neįgaliųjų ugdyti ir atkurti darbingumą, didinti profesinę kompetenciją ir integraciją į darbo rinką vienuolikoje profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigų.

Socialinių įmonių įstatymo įgyvendinimas suteikė galimybę į darbo rinką integruotis bei išlaikyti sukurta darbo vietas per 2,6 tūkst. labiausiai socialiai pažeidžiamų asmenų, dirbančių 130 socialinių įmonių.

Išgaliojus naujai Užimtumo rėmimo įstatymo redakcijai, nuo 2006-08-21 bedarbiams ir ekonominius sunkumus patiriančių įmonių darbuotojams atsirado naujos galimybės įsivertinti darbo rinkoje.

Patobulinus Užimtumo rėmimo įstatymą, nuo 2010 m. liepos mėn. 1 d. asmenims, vykdantiems veiklą pagal verslo liudijimus, suteikta galimybė gauti subsidiją bei papildytas darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų sąrašas darbingais asmenimis iki 29 metų amžiaus.

ĮGYVENDINTI PROJEKTAI PER 2005-2011 M.

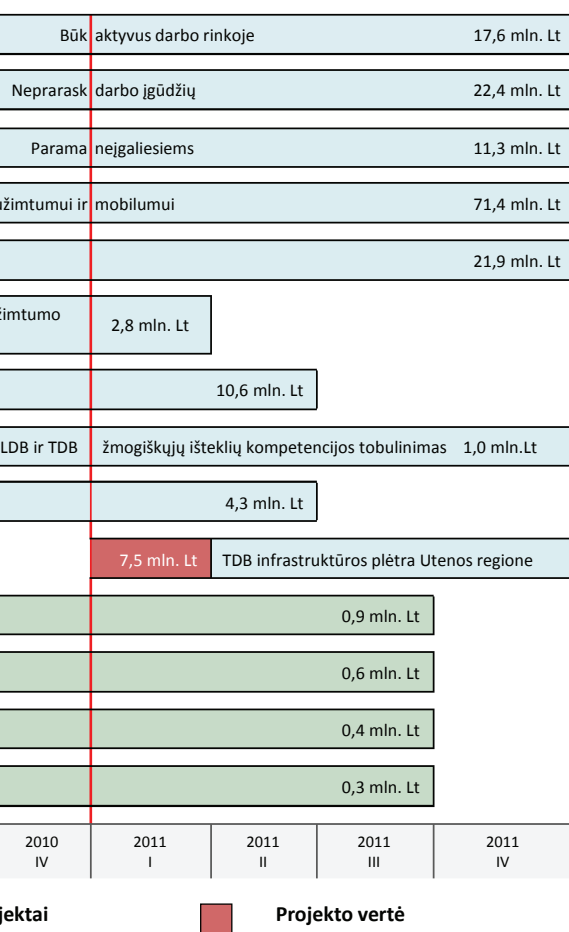
1. Lietuvos darbo biržos administracinių gebėjimų plėtrai (įgyvendinti 2 projektai, kurių vertė 3 mln. Lt).
2. Socialinei atskirčiai mažinti (įgyvendinti 6 projektai, kurių vertė 32,3 mln. Lt).
3. Bedarbių profesinei kompetencijai ir užimtumui didinti (įgyvendinti 5 projektai, kurių vertė 266,44 mln. Lt).
4. Darbo biržos infrastruktūrai modernizuoti (įgyvendinti 2 projektai, kurių vertė 104,82 mln. Lt).

VYKDOMI PROJEKTAI

Lietuvos darbo birža 2011 m. įgyvendina devynis ESF projektus ir keturis EGF projektus. Projektų įgyvendinimo metu taikomos priemonės padeda nedirbantiems asmenims atnaujinti ar įgyti darbo įgūdžių, suteikia galimybę persikvalifikuoti ar įgyti naują profesiją, didina darbo ieškančių asmenų

galimybes integruotis į darbo rinką ir įsivertinti joje ar laikinai įsidarbinti bei remia asmenų išlikimą darbo rinkoje, sudarant galimybes išsaugoti darbo vietas ekonominius sunkumus patiriančiose įmonėse.

9 pav. 1991-2010 m. aktyvios darbo rinkos politikos priemonės

10 pav. Vykdomi ES struktūrinių fondų ir Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo finansuojami projektai

VEIKLOS KRYPTYS IKI 2020 METŲ

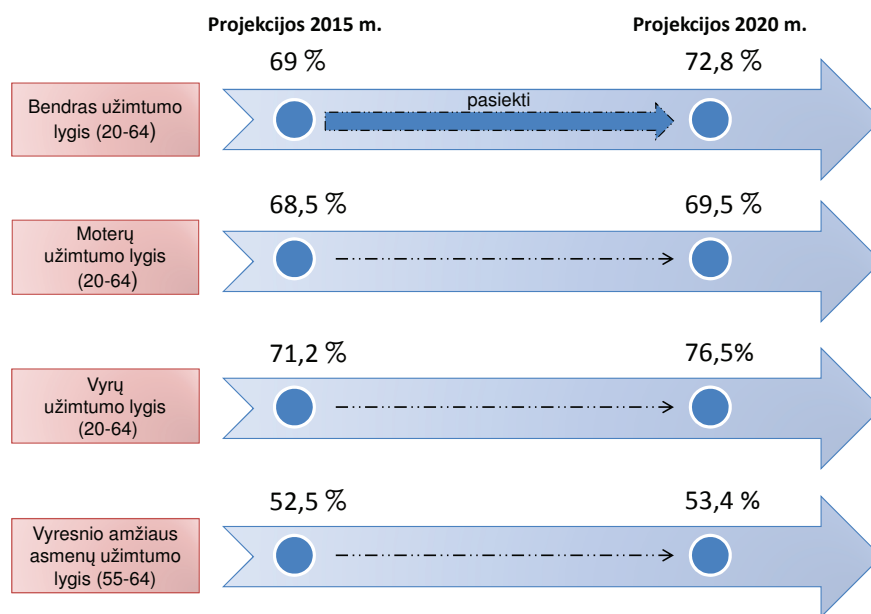
Siekiant įgyvendinti strategijoje „Europa 2020 m.“ iškeltus ilgalaikius tikslus, 2011 m. balandį parengta Nacionalinė reformų darbotvarkė. Joje numatoma, kad ilgalaikiam produktyvumo ir ekonomikos augimui bus reikalingas užsienio ir vietinių investicijų didinimas ir darbo rinkos problemų sprendimas. Augant eksportui ir veikiant vieningai ES darbo rinkai, užimtumas didės.

Lietuvos darbo birža, būdama Europos Sąjungos valstybinių užimtumo tarnybų tinklo narė, nuolat palaiko ryšius su Europos Komisija ir 27 ES valstybių užimtumo tarnybomis, dalijasi metodine ir praktine patirtimi, svarbia užimtumo uždaviniais spręsti ir darbo rinkoms reformuoti bei kryptingai prisideda įgyvendinant ES pavyzdines iniciatyvas. Šio bendradarbiavimo kontekste išryškėja mūsų veiklos kryptys iki 2020 metų. Jos susijusios su 2010 m. ES patvirtinta strategija „Europa 2020 m.“, kurioje numatytos ekonomikos augimo ir užimtumo politikos gairės.

Lietuvoje išaugusi darbo vietų pasiūla jau turėjo įtakos didesniai užimtumo lygiui bei nedarbo mažėjimui. Prognozuojamas ir tolesnis nuoseklus nedarbo mažėjimas.

	2010	2011	2012	2013	2014
Vidutinis metinis nedarbo lygis*, proc.	17,8	14,9	11,5	9,3	7,8
Vidutinis metinis bedarbių skaičius*, tūkst.	291,1	243,8	184,8	147,9	122,3

* Darbo jėgos tyrimų duomenys

Viena svarbiausių Lietuvos darbo biržos prioritetinių veiklos kryptų – Nacionalinėje reformų darbotvarkėje numatyta struktūrinio nedarbo prevencija ir įtraukios darbo rinkos plėtojimas. Įgyvendinant „Europa 2020 m.“ strategijos integracinio augimo prioritetą, Lietuva sieks kiekvienam šalies gyventojui, norinčiam ir galinčiam dirbti, sudaryti galimybes bet kuriuo gyvenimo etapu išnaudoti savo darbo jėgos potencialą ir savo darbu užsitikrinti tinkamą gyvenimo lygį. Lietuva nustato nacionalinį tikslą – „Europa 2020 m.“ strategijos įgyvendinimo laikotarpiu – 2020 metų pabaigoje – pasiekti, kad 20–64 metų amžiaus gyventojų grupės užimtumo lygis pasiektų 72,8 proc. (ES – 75 proc.). Schemoje (11 pav.) pateikiami kiekybiniai Lietuvos įsipareigojimai Europos užimtumo strategijos įgyvendinimo rodikliams pasiekti.

11 pav. Kiekybiniai Europos užimtumo strategijos įgyvendinimo rodikliai

Šaltinis: Nacionalinė reformų darbotvarkė. http://www.ukmin.lt/lt/strategija/2020Europa/reformu_darbotvarke.pdf

10 SVARBIAUSIŲ VEIKLOS ĮVYKIŲ

1991 m. – Lietuvos darbo birža tapo Pasaulinės valstybinių įdarbinimo tarnybų asociacijos (WAPES) nare.

1995 m. – sukurta darbo ieškančių asmenų aptarnavimo informacinė sistema.

1996 m. – įdiegta darbo rinkos prognozavimo metodika, pasiremiant Švedijos Nacionalinės darbo rinkos tarnybos patirtimi.

1998 m. – pirmasis šalyje veiklą pradėjo Profesinio informavimo centras (PIC) Vilniuje, įrengtas padedant VFR Federalinei darbo žinybai.

1999 m. – įkurtas pirmasis Jaunimo darbo centras Vilniuje pagal Danijos užimtumo tarnybų patirtį ir įdiegta integruota savarankiškos informacijos paieškos sistema.

2003 m. – įrengti ir pradėjo veiklą EURES biurai Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Utenos, Alytaus ir Tauragės darbo biržose.

2005 m. – pradėti įgyvendinti Europos Socialinio fondo finansuojami projektai.

2010 m. – realizuotas projektas „Darbo biržų infrastruktūros modernizavimas ir paslaugų plėtra“ – pastatytos

Vilkaviškio, Lazdijų, Visagino, Kaišiadorių, Kelmės, Šalčininkų, Joniškio, Biržų, Zarasų, Palangos, Varėnos, Plungės darbo biržos darbo biržos ir rekonstruotos Švenčionių, Kauno, Telšių ir Mažeikių darbo biržos.

2010 m. – įdiegtas naujas bedarbių aptarnavimo modelis aktyvinti praradusius ryšį su darbo rinka asmenis.

2010 m. – parengta darbo biržų pertvarkymo koncepcija ir spalio 1 d. baigtas teritorinių darbo biržų reorganizavimas ir struktūriniai pertvarkymai.

Mažiausias registruotas nedarbas pagal savivaldybes

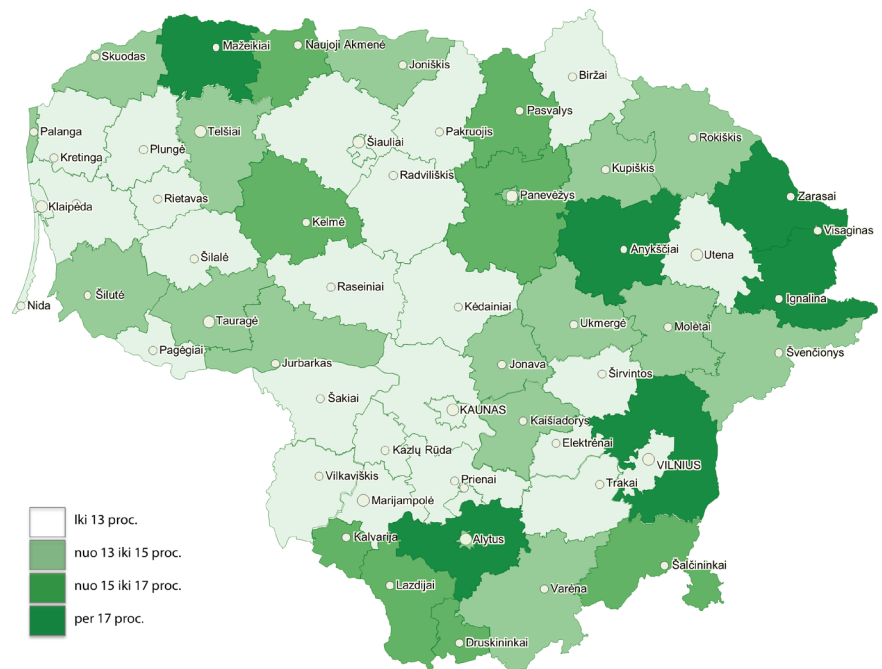
- Neringos
- Birštono
- Šiaulių m.
- Elektrėnų
- Pakruojo

Didžiausias registruotas nedarbas pagal savivaldybes

- Ignalinos r.
- Zarasų
- Vilniaus r.
- Alytaus r.
- Mažeikių

Lietuvos darbo biržos duomenys
2011 m. gegužės 1 d.

Registruoti bedarbiai pagal savivaldybes, 2011 m. gegužės 1 d.

Bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų - 12,5
Bedarbių skaičius, tūkst. - 269,3

Alytaus teritorinė darbo birža

Vilniaus g. 21, LT-62112 Alytus
Tel. (8 315) 25 913
Faks. (8 315) 56 654
info.alytaustdb@ldb.lt

Kauno teritorinė darbo birža

E.Ožėskienės g. 37, LT-44254 Kaunas
Tel. (8 37) 22 60 84
Faks. (8 37) 22 56 05
info.kaunotdb@ldb.lt

Klaipėdos teritorinė darbo birža

Naikupės 27 A, LT-93202 Klaipėda
Tel. (8 46) 40 43 00
Faks. (8 46) 34 24 98
info.klaipedostdb@ldb.lt

Marijampolės teritorinė darbo birža

Valaičio g. 2, LT-68176 Marijampolė
Tel. (8 343) 91 015
Faks. (8 343) 91 015
info.marijampolestdb@ldb.lt

Panevėžio teritorinė darbo birža

Savanorių a. 13, LT-35201 Panevėžys
Tel. (8 45) 58 28 03
Faks. (8 45) 46 22 25
info.paneveziotdb@ldb.lt

Plungės teritorinė darbo birža

A.Jucio g. 9, LT-90147 Plungė
Tel. (8 448) 71 015
Faks. (8 448) 73 281
info.plungestdb@ldb.lt

Šiaulių teritorinė darbo birža

Trakų g. 43, LT-76291 Šiauliai
Tel. (8 41) 52 50 53
Faks. (8 41) 52 50 53
info.siauliuotdb@ldb.lt

Tauragės teritorinė darbo birža

Stoties g. 9, LT-72253 Tauragė
Tel. (8 446) 61 668
Faks. (8 446) 61 668
info.tauragestdb@ldb.lt

Utenos teritorinė darbo birža

Lauko g. 19A, LT-28203 Utena
Tel. (8 389) 64 000
Faks. (8 389) 63 999
info.utenostdb@ldb.lt

Vilniaus teritorinė darbo birža

S.Žukausko g. 15, J.Kubiliaus g. 2 /
S.Žukausko g. 22, LT-08232 Vilnius
Tel. (8 5) 272 5075
Faks. (8 5) 272 5911
info.vilniaustdb@ldb.lt

LIETUVOS DARBO BIRŽA prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Geležinio Vilko g. 3A, LT-03131 Vilnius
Tel. (8 5) 236 0793
Faks.: (8 5) 236 0788
info@ldb.lt
www.ldb.lt

Lietuvos darbo biržos leidinį
rengė:

- Komunikacijos,
- Darbo išteklių,
- Užimtumo rėmimo,
- Informacinių technologijų,
- Personalo ir administravimo skyriai.

2011-05-25

Užs. Nr. 13571

Spausdino UAB „Baltijos kopija“